תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · מפרשים · חידושי אנשי שם

חידושי אנשי שם על סנהדרין

רבי נתן נטע שפירא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי אנשי שם על סנהדרין

רבי נתן נטע שפירא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-אנשי-שם-על-סנהדרין/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 4
דף א: 4
דף ב. 4
דף ב: 5
דף ג: 5
דף ד. 5
דף ד: 6
דף ו. 6
דף ו: 6
דף ז. 7
דף י: 7
דף יג. 7
דף יד. 8
דף טז. 8
דף טז: 8
דף יז. 8
דף יט: 9
דף כ. 9

דף א.

מהר"ן שפירא

אף על גב דחוטף מקרי טפי גזלן מכופר בפקדון מ"מ פירש"י תחלה דהיינו כופר בפקדון משום דעיקר ילפותא בגמ' דבעינן שלשה נפקא לן ממה דכתיב בפרשה דכופר בפקדון:

דף א:

מהר"ן שפירא

ויש לתמוה א"כ מה יפה כח הפשרה מכח הדין הלא גם בדין דינא הכי אי קבלו שנים עליהם בקנין אין יכולין לחזור בהם וי"ל דכעין קושיא זו הקשו בתוס' בשמעתין ותירצו דמיירי כגון דאתו לבי תרי ואמרו להו דיינו אותנו כמו שרגילים לעשות הדין או עשה לנו פשרה כמו שרגילים לעשות דבכה"ג יפה עכ"ל לפי זה גם קושייתו מיושב יפה דאם קבלו קנין בפני שנים בכיוצא בזה דבדין יכולין לחזור בו והרשב"א בתשובה הקשה קושיא כזה והביאו הב"י בטור ח"מ סי' י"ב גם מדברי הרב נ"י נראה שהרגיש בקושיא זו וק"ל ובתשובת הרשב"א הנ"ל מתרץ בע"א וע"ש:

בגמ' לא קאמר אלא ונמצא חזק רדפו וכתבו תוס' פי' לדיין והיינו ר"ל שירדוף אותו כדי להנקם את נקמתו ממנו וכ"כ הרמב"ם פכ"ב מהל' סנהדרין ונמצא רודף אחר הדיין וכו' שנאמר לא תגורו מפני איש שלא תאמר איש פלוני רשע הוא שמא יהרוג את בני שמא ידליק את גדישי וכו' ע"כ. ורש"י פי' ונמצא רודפו רודף את הדיין להפך את הדין והביאו הגהת מיי' שם:

בגמ' אינו מביא דברי רב חנן בכאן אלא מדברי ר"י בן קרחא שאחר זה וכן ברא"ש וכן משמע מהתוס':

אבל לענין הפקעת ממון וכו' עד ונשיא שבא"י מן הנקבות נ"ל דזה צ"ל למטה בסמוך כדמסיים הי"י מפני שמלמדין תורה ברבים צ"ל אבל לענין הפקעת ממון וכו':

דף ב.

מהר"ן שפירא

בגמ' זה אינו ובאמת אין לו שום משמעות ובס"א ראיתי מוחקים אותו:

דף ב:

מהר"ן שפירא

קשה בעיני דלא שייך ליה הזמה אלא כשאומרים עמנו הייתם לעדים אבל אם אומרים שאותו פלוני או פלונית היה עמנו לא הוה אלא הכתשה ונראה להגיה בנ"י וכצ"ל אבל הוזמו ע"פ עדים או שאמרו להם וכו' וא"ש דהזמה היינו שאמרו עמנו הייתם או שאמרו אותו פלוני או פלונית אותו היום עמנו היו דאז נמי ליכא למיחש לעדים אחרים שכולהו יהיו מוכחשין מדבריהם וכבר הארכתי בזה בכתבי:

דף ג:

מהר"ן שפירא

ר"ל למה יהא כח ורשות ללוה לעכב על המלו' שלא לדון בפני הב"ד שכבר הוא שם. וקושיא זו קאי ארישא דמתני' דריש פירקין דקתני זה בורר לו א' וזבל"א וק"ל:

בא ליתן טעם על הא דמקשה לימא בפלוגתא דר' ורשב"ג קמיפלגי ומתרץ אליבא דרשב"ג כ"ע ל"פ וכו' ומאי דוחקא לתרץ בהכי וכי זהו דוחק שפליגי הני תנאי כהני תנאי דוקא באמוראים הוא דחשיב לדוחק כשפליגי במה דכבר פליגו תנאי דלא הוי להו למימר אלא הלכה כפלוני אבל בתנאי לא שייך למימר הכי לכך תב דקי"ל הלכה כרבי מחבירו וכו' וק"ל ומיהו בגמ' אפשר לי לומר ולתרץ בדרך אחר ובכתבי גמרא כתבתי ע"ש:

דף ד.

מהר"ן שפירא

היינו היכא דלא קבליה עליו מתחלה בשעת הלואה הוא דבעי' קנין וכמבואר במרדכי בזה והאשר"י האריך לתמוה על דברי הרי"ף הללו והמרדכי מיישב אותו ענין:

מהר"ם

וגם הרא"ש דקדק מדברי רש"י דפרק שבועות הדיינין דקבלה בב"ד מהניא ובלבד שלא יחזור בו קודם שיצא מב"ד שפירש פוטרין אותו מיד כדי שלא יחזור קודם שיצא מב"ד משמע דאחר שיצא מלפני ב"ד אין יכול לחזור בו:

דף ד:

מהר"ן שפירא

אמר ר"ש בתחלה היו קוראין אותן אוספי שביעית וכו' כצ"ל נ"ל. כלפי הפירוש שמפרש ברש"י שלפנינו שהוא כמו דברי ר' יהודה בגמ' דף כ"ו ע"א אין צריכין להגיה מידי אבל לפי מה דמסיק בגמ' דה"פ בתחלה היו אומרים א' זה ואחד זה פסולין דגם האוספים היו נקראים בשם פסולי עדות משרבו האנסין דהיינו שהיו צריכין לתת מס למלך מן התבואה בכל שנה חזרו לומר אוספין כשרין סוחרין פסולין לפ"ז מוכרחין להגיה הגהתי כמ"ש לומר לא היו קוראין אותן אלא אוספי שביעית מאחר דאוספי וסוחרי שביעית פסולין וק"ל:

ומיהו במרדכי פ"ק דמכות גבי דיני מחיל' כתב ז"ל והחפץ צריך לקנו' כדי שלא יהא קנין דברים כי ההיא דריש פ"ק דב"ב:

דף ו.

מהר"ם

ל' רש"י בגמ' או שראה העדות היה קרוב כגון תתנו הראוי ליורשו ונתרחק שמתה אשתו קודם שראה עדות זו כך היא כתובה בפרש"י שלפנינו בגמ' וכן פי' בנ"י ופי' משום דבעינן תחלתו וסופו בכשרות והכי איתא בסמ"ג ותניא בפ' י"נ היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו ה"ז פסול שכל תחלתו או סופו בפסול פסול וכו'. ומבואר באלפס לקמן בסוף שמעתין. ואפשר דה"ג היה קרוב קודם שראה העדות וכו' ונתרחק שמתה אשתו קודם שהעיד בב"ד דהוי נמי תחלתו וסופו בכשרות:

ומיהו באשר"י ובמרדכי כתוב בו מלת מדרבנן ושאם קדש אשה בפניהם הוה מקודשת וצריכה גט מספק וכן הביא המרדכי בשם שערים דרבינו שמואל בן חפני הכהן וכתב שכן פסק בשכל טוב ורבינו שמחה:

דף ו:

מ ה ר "ם

צ"ע כי בהל' טומאות כהנים לרב אלפס שם כתב בעל נ"י בסתם שמטמאין אותה בע"כ מק"ו וגם הרא"ש כתב על דברי המיי' שם לא נתיישבו לי דבריו כי הדבר צריך ראיה לפטור נשים ממצות זו:

דף ז.

מהר"ם

בפ"ק דמכות וע"ש בפרישות הר"ן תמצא שיטת הענין בעינו ובהגהות מרדכי במס' סנהדרין סי' תרצ"ב ומה שכתוב כאן בשם בעל מתיבות כתוב בהגהות מרדכי על שם בעל הלכות ואינו מה שכתב הר"ן ואשר"י פ"ק דמכות בשם בעל הלכות גדולות כי שם כתב שמשביעין אותו ע"פ העד הכשר החתום בשטר ונתן טעם שמא לא היה בצירוף עם הפסול אלא רווחא שביק לחבריה ומהא לא איפריך:

הר"ן בפ"ק דמכות וכן האשר"י סתרו הך פיסקא דתשובת הרי"ף מתוך הגמ' ע"ש ומיהו לא בלשונו כאן הביאוהו שם אלא הוסיפו בלשונו ז"ל עדים החתומים על השטר ונמצא א' מהן קרוב או פסול והשני רחוק וזכור לעדותו שניהם באו להעיד אלא שלא היה יודע בקורבתו וכו' ומזה ודאי שסתירתו קיימת:

דף י:

מהר"ן שפירא

אין רשאין לעבור עליו וכו' כן הוא הגירסא גם בהרא"ש וזהו שכתב הראב"ד במיי' סוף הל' רוצח וז"ל פי' אין חביריו רשאין לדרוס עליו ולעבור אבל אם נפל רשאין ודוקא בחמור אבל באדם לא עכ"ל וכ' עליו הכ"מ ותמיה לי שיהי' להם רשות לדרוס על החמור שנפל שאפשר שימתוהו בדריסתם ול"נ דה"פ שאינם רשאים לילך להם ולהניחו כל זמן שלא נפל וכו' ונראה דהראב"ד דקדק לשון לעבור עליו לכן פי' כן. ותמיה' הב"י יש לי ליישב דהא ודאי הברייתא מיירי בשאין יכולין לסלק מן הדרך כלל ואין להם לנטות וכן בשני ספינות דאיירי להדיא שאין להם דרך לנטות ה"נ מיירי בהכי וכיון דנפל חשבינן ליה כפושע שהיה לו ליזהר כפרש"י ולפיכך רשאין לדרוס עליו בהליכתן לדרכן. ומיהו הטור סי' רע"ב כתב אין חביריו רשאין להקדים ולעבור מעליו וכו' נראה להדיא כוונתו כפי' הכ"מ:

דף יג.

מהר"ם

לשון רשב"ם דלא מצינו למימר לא תהא שמיעה גדולה מראייה דההיא ראייה לא חשבינן לה כעדות שהועד בפניהם אלא היכא דראו בשעה שיכולין לעשות דין. אבל היכא דראו בשעה שאין יכולין להיות דיינין כגון בלילה ההיא ראייה ראיית עדים היא

שרואין בדבר וכאילו העידו ולא חשיבא ראייה דידהו כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים בלילה אלא הן עצמן נעשים עדים ושוב לא יהו דיינים בעדות עצמן. אלא א"כ יעידו אחרים בפניהם. ומיהו ב"ד שהעידו לפניהם עדות בלילה עדות גמורה היא ויכולים לדון למחר ביום:

דף יד.

מהר"ן שפירא

בח"ש כתב טעם לדבר והוא דאם לא יאמרו באיזה יום לא היו יכולין לבא לידי הזמה שיאמרו טעינו בעבורא דירחא וכדאיתא במתני' ובכתבי הארכתי בזה דלטעמא שכתב מהרש"ל כנזכר יש קצת לדקדק דאם העידו אחר רובו של חדש דאז אינם יכולין לומר טעינו בעיבורא דירחא א"כ למה הוצרכו עדים לומר באיזה יום היה והיה אפשר לומר משום לא פלוג:

דף טז.

מהר"ם

ל' רש"י דאי ס"ד בעלמא פסול עד שיפרשו כולם אטו הכא משום דלא אפשר קטלינן ליה לגברא בלא הגדת עדים:

דף טז:

מהר"ם

ובגי' ספרים שלנו כתוב שאני עדים זוממין הואיל וישנן בראייה ופרש"י עיקר העדאתן באה על מה שהן רואין וראיה לית בה מעשה וכן גי' התוס':
שמא יתחייב לו שבועה ולא קאמר ולא ישביענו:

דף יז.

מהר"ם

ל' הברייתא הוא ה"ז בא ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה מאורס' מה נערה מאורסה נתן להצילה בנפשו אף רוצח נתן להצילו בנפשו ומקיש נערה המאורס' לרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור וכו':

דף יט:

מהר"ם

לשון גמרא אמר רב יוסף ומילי מעלייתא דאיתביה דרשינן בהו:

דף כ.

מהר"ם

ומיהו איסורא איכא אפי' אינו מזכיר שם שמים העתקה מתוך הספר רבי' הרא"ש שהביא דברי רבינו בלשונו: